अथ तृतीयोऽध्यायः। कर्मयोगः

अर्जुन उवाच।

ज्यायसी चेत्कर्मणस्ते मता बुद्धिर्जनार्दन।
तत्किं कर्मणि घोरे मां नियोजयसि केशव॥ ३-१॥

व्यामिश्रेणेव वाक्येन बुद्धिं मोहयसीव मे।
तदेकं वद निश्चित्य येन श्रेयोऽहमाप्नुयाम्॥ ३-२॥

श्रीभगवानुवाच।

लोकेऽस्मिन्द्विविधा निष्ठा पुरा प्रोक्ता मयानघ।
ज्ञानयोगेन साङ्ख्यानां कर्मयोगेन योगिनाम्॥ ३-३॥

न कर्मणामनारम्भात् नैष्कर्म्यं पुरुषोऽश्नुते।
न च संन्यसनादेव सिद्धिं समधिगच्छति॥ ३-४॥

न हि कश्चित्क्षणमपि जातु तिष्ठत्यकर्मकृत्।
कार्यते ह्यवशः कर्म सर्वः प्रकृतिजैर्गुणैः॥ ३-५॥

कर्मेन्द्रियाणि संयम्य य आस्ते मनसा स्मरन्।
इन्द्रियार्थान्विमूढात्मा मिथ्याचारः स उच्यते॥ ३-६॥

यस्त्विन्द्रियाणि मनसा नियम्यारभतेऽर्जुन।

कर्मेन्द्रियैः कर्मयोगम् असक्तः स विशिष्यते ॥ ३-७ ॥

नियतं कुरु कर्म त्वं कर्म ज्यायो ह्यकर्मणः ।
शरीरयात्रापि च ते न प्रसिद्ध्येदकर्मणः ॥ ३-८ ॥

यज्ञार्थात्कर्मणोऽन्यत्र लोकोऽयं कर्मबन्धनः ।
तदर्थं कर्म कौन्तेय मुक्तसङ्गः समाचर ॥ ३-९ ॥

सहयज्ञाः प्रजाः सृष्ट्वा पुरोवाच प्रजापतिः ।
अनेन प्रसविष्यध्वम् एष वोऽस्त्विष्टकामधुक् ॥ ३-१० ॥

देवान्भावयतानेन ते देवा भावयन्तु वः ।
परस्परं भावयन्तः श्रेयः परमवाप्स्यथ ॥ ३-११ ॥

इष्टान्भोगान्हि वो देवाः दास्यन्ते यज्ञभाविताः ।
तैर्दत्तानप्रदायैभ्यः यो भुङ्क्ते स्तेन एव सः ॥ ३-१२ ॥

यज्ञशिष्टाशिनः सन्तः मुच्यन्ते सर्वकिल्बिषैः ।
भुञ्जते ते त्वघं पापाः ये पचन्त्यात्मकारणात् ॥ ३-१३ ॥

अन्नाद्भवन्ति भूतानि पर्जन्यादन्नसम्भवः ।
यज्ञाद्भवति पर्जन्यः यज्ञः कर्मसमुद्भवः ॥ ३-१४ ॥

कर्म ब्रह्मोद्भवं विद्धि ब्रह्माक्षरसमुद्भवम् ।
तस्मात्सर्वगतं ब्रह्म नित्यं यज्ञे प्रतिष्ठितम् ॥ ३-१५ ॥

एवं प्रवर्तितं चक्रं नानुवर्तयतीह यः ।
अघायुरिन्द्रियारामः मोघं पार्थ स जीवति ॥ ३-१६ ॥

यस्त्वात्मरतिरेव स्यात् आत्मतृप्तश्च मानवः ।
आत्मन्येव च सन्तुष्टः तस्य कार्यं न विद्यते ॥ ३-१७ ॥

नैव तस्य कृतेनार्थः नाकृतेनेह कश्चन ।
न चास्य सर्वभूतेषु कश्चिदर्थव्यपाश्रयः ॥ ३-१८ ॥

तस्मादसक्तः सततं कार्यं कर्म समाचर ।
असक्तो ह्याचरन्कर्म परमाप्नोति पूरुषः ॥ ३-१९ ॥

कर्मणैव हि संसिद्धिम् आस्थिता जनकादयः ।
लोकसङ्ग्रहमेवापि सम्पश्यन्कर्तुमर्हसि ॥ ३-२० ॥

यद्यदाचरति श्रेष्ठः तत्तदेवेतरो जनः ।
स यत्प्रमाणं कुरुते लोकस्तदनुवर्तते ॥ ३-२१ ॥

न मे पार्थास्ति कर्तव्यं त्रिषु लोकेषु किञ्चन ।
नानवाप्तमवाप्तव्यं वर्त एव च कर्मणि ॥ ३-२२ ॥

यदि ह्यहं न वर्तेयं जातु कर्मण्यतन्द्रितः ।
मम वर्त्मानुवर्तन्ते मनुष्याः पार्थ सर्वशः ॥ ३-२३ ॥

उत्सीदेयुरिमे लोकाः न कुर्यां कर्म चेदहम् ।

सङ्करस्य च कर्ता स्याम् उपहन्यामिमाः प्रजाः ॥ ३-२४ ॥
सक्ताः कर्मण्यविद्वांसः यथा कुर्वन्ति भारत ।
कुर्याद्विद्वांस्तथासक्तः चिकीर्षुर्लोकसङ्ग्रहम् ॥ ३-२५ ॥
न बुद्धिभेदं जनयेत् अज्ञानां कर्मसङ्गिनाम् ।
जोषयेत्सर्वकर्माणि विद्वान्युक्तः समाचरन् ॥ ३-२६ ॥
प्रकृतेः क्रियमाणानि गुणैः कर्माणि सर्वशः ।
अहङ्कारविमूढात्मा कर्ताहमिति मन्यते ॥ ३-२७ ॥
तत्त्ववित्तु महाबाहो गुणकर्मविभागयोः ।
गुणा गुणेषु वर्तन्ते इति मत्वा न सज्जते ॥ ३-२८ ॥
प्रकृतेर्गुणसम्मूढाः सज्जन्ते गुणकर्मसु ।
तानकृत्स्नविदो मन्दान् कृत्स्नविन्न विचालयेत् ॥ ३-२९ ॥
मयि सर्वाणि कर्माणि संन्यस्याध्यात्मचेतसा ।
निराशीर्निर्ममो भूत्वा युध्यस्व विगतज्वरः ॥ ३-३० ॥
ये मे मतमिदं नित्यम् अनुतिष्ठन्ति मानवाः ।
श्रद्धावन्तोऽनसूयन्तः मुच्यन्ते तेऽपि कर्मभिः ॥ ३-३१ ॥
ये त्वेतदभ्यसूयन्तः नानुतिष्ठन्ति मे मतम् ।
सर्वज्ञानविमूढांस्तान् विद्धि नष्टानचेतसः ॥ ३-३२ ॥

सदृशं चेष्टते स्वस्याः प्रकृतेर्ज्ञानवानपि ।
प्रकृतिं यान्ति भूतानि निग्रहः किं करिष्यति ॥ ३-३३ ॥

इन्द्रियस्येन्द्रियस्यार्थे रागद्वेषौ व्यवस्थितौ ।
तयोर्न वशमागच्छेत् तौ ह्यस्य परिपन्थिनौ ॥ ३-३४ ॥

श्रेयान्स्वधर्मो विगुणः परधर्मात्स्वनुष्ठितात् ।
स्वधर्मे निधनं श्रेयः परधर्मो भयावहः ॥ ३-३५ ॥

अर्जुन उवाच ।

अथ केन प्रयुक्तोऽयं पापं चरति पूरुषः ।
अनिच्छन्नपि वार्ष्णेय बलादिव नियोजितः ॥ ३-३६ ॥

श्रीभगवानुवाच ।

काम एष क्रोध एषः रजोगुणसमुद्भवः ।
महाशनो महापाप्मा विद्ध्येनमिह वैरिणम् ॥ ३-३७ ॥

धूमेनाव्रियते वह्निः यथादर्शो मलेन च ।
यथोल्बेनावृतो गर्भः तथा तेनेदमावृतम् ॥ ३-३८ ॥

आवृतं ज्ञानमेतेन ज्ञानिनो नित्यवैरिणा ।
कामरूपेण कौन्तेय दुष्पूरेणानलेन च ॥ ३-३९ ॥

इन्द्रियाणि मनो बुद्धिः अस्याधिष्ठानमुच्यते ।

एतैर्विमोहयत्येषः ज्ञानमावृत्य देहिनम् ॥ ३-४० ॥

तस्मात्त्वमिन्द्रियाण्यादौ नियम्य भरतर्षभ ।

पाप्मानं प्रजहि ह्येनं ज्ञानविज्ञाननाशनम् ॥ ३-४१ ॥

इन्द्रियाणि पराण्याहुः इन्द्रियेभ्यः परं मनः ।

मनसस्तु परा बुद्धिः यो बुद्धेः परतस्तु सः ॥ ३-४२ ॥

एवं बुद्धेः परं बुद्ध्वा संस्तभ्यात्मानमात्मना ।

जहि शत्रुं महाबाहो कामरूपं दुरासदम् ॥ ३-४३ ॥

ॐ तत्सदिति श्रीमद्भगवद्गीतासूपनिषत्सु ब्रह्मविद्यायां योगशास्त्रे

श्रीकृष्णार्जुनसंवादे कर्मयोगो नाम तृतीयोऽध्यायः ॥ ३ ॥

atha tṛtīyo'dhyāyaḥ । karmayogaḥ

arjuna uvāca ।
jyāyasī cetkarmaṇaste matā buddhirjanārdana ।
tatkiṁ karmaṇi ghore māṁ niyojayasi keśava ।। 3-1।।
vyāmiśreṇeva vākyena buddhiṁ mohayasīva me ।
tadekaṁ vada niścitya yena śreyo'hamāpnuyām ।। 3-2।।
śrībhagavānuvāca ।
loke'smindvividhā niṣṭhā purā proktā mayānagha ।
jñānayogena sāṅkhyānāṁ karmayogena yoginām ।। 3-3।।
na karmaṇāmanārambhāt naiṣkarmyaṁ puruṣo'śnute ।
na ca sannyasanādeva siddhiṁ samadhigacchati ।। 3-4।।
na hi kaścitkṣaṇamapi jātu tiṣṭhatyakarmakṛt ।
kāryate hyavaśaḥ karma sarvaḥ prakṛtijairguṇaiḥ ।। 3-5।।
karmendriyāṇi saṁyamya ya āste manasā smaran ।
indriyārthānvimūḍhātmā mithyācāraḥ sa ucyate ।। 3-6।।
yastvindriyāṇi manasā niyamyārabhate'rjuna ।
karmendriyaiḥ karmayogam asaktaḥ sa viśiṣyate ।। 3-7।।
niyataṁ kuru karma tvaṁ karma jyāyo hyakarmaṇaḥ ।
śarīrayātrāpi ca te na prasiddhyedakarmaṇaḥ ।। 3-8।।
yajñārthātkarmaṇo'nyatra loko'yaṁ karmabandhanaḥ ।
tadarthaṁ karma kaunteya muktasaṅgaḥ samācara ।। 3-9।।
sahayajñāḥ prajāḥ sṛṣṭvā purovāca prajāpatiḥ ।
anena prasaviṣyadhvam eṣa vo'stviṣṭakāmadhuk ।। 3-10।।
devānbhāvayatānena te devā bhāvayantu vaḥ ।
parasparaṁ bhāvayantaḥ śreyaḥ paramavāpsyatha ।। 3-11।।
iṣṭānbhogānhi vo devāḥ dāsyante yajñabhāvitāḥ ।
tairdattānapradāyaibhyaḥ yo bhuṅkte stena eva saḥ ।। 3-12।।

yajñaśiṣṭāśinaḥ santaḥ mucyante sarvakilbiṣaiḥ |
bhuñjate te tvaghaṁ pāpāḥ ye pacantyātmakāraṇāt || 3-13||
annādbhavanti bhūtāni parjanyādannasambhavaḥ |
yajñādbhavati parjanyaḥ yajñaḥ karmasamudbhavaḥ || 3-14||
karma brahmodbhavaṁ viddhi brahmākṣarasamudbhavam |
tasmātsarvagataṁ brahma nityaṁ yajñe pratiṣṭhitam || 3-15||
evaṁ pravartitaṁ cakraṁ nānuvartayatīha yaḥ |
aghāyurindriyārāmaḥ moghaṁ pārtha sa jīvati || 3-16||
yastvātmaratireva syāt ātmatṛptaśca mānavaḥ |
ātmanyeva ca santuṣṭaḥ tasya kāryaṁ na vidyate || 3-17||
naiva tasya kṛtenārthaḥ nākṛteneha kaścana |
na cāsya sarvabhūteṣu kaścidarthavyapāśrayaḥ || 3-18||
tasmādasaktaḥ satataṁ kāryaṁ karma samācara |
asakto hyācarankarma paramāpnoti pūruṣaḥ || 3-19||
karmaṇaiva hi saṁsiddhim āsthitā janakādayaḥ |
lokasaṅgrahamevāpi sampaśyankartumarhasi || 3-20||
yadyadācarati śreṣṭhaḥ tattadevetaro janaḥ |
sa yatpramāṇaṁ kurute lokastadanuvartate || 3-21||
na me pārthāsti kartavyaṁ triṣu lokeṣu kiñcana |
nānavāptamavāptavyaṁ varta eva ca karmaṇi || 3-22||
yadi hyahaṁ na varteyaṁ jātu karmaṇyatandritaḥ |
mama vartmānuvartante manuṣyāḥ pārtha sarvaśaḥ || 3-23||
utsīdeyurime lokāḥ na kuryāṁ karma cedaham |
saṅkarasya ca kartā syām upahanyāmimāḥ prajāḥ || 3-24||
saktāḥ karmaṇyavidvāṁsaḥ yathā kurvanti bhārata |
kuryādvidvāṁstathāsaktaḥ cikīrṣurlokasaṅgraham || 3-25||
na buddhibhedaṁ janayet ajñānāṁ karmasaṅginām |
joṣayetsarvakarmāṇi vidvānyuktaḥ samācaran || 3-26||

prakṛteḥ kriyamāṇāni guṇaiḥ karmāṇi sarvaśaḥ |
ahaṅkāravimūḍhātmā kartāhamiti manyate || 3-27||
tattvavittu mahābāho guṇakarmavibhāgayoḥ |
guṇā guṇeṣu vartante iti matvā na sajjate || 3-28||
prakṛterguṇasammūḍhāḥ sajjante guṇakarmasu |
tānakṛtsnavido mandān kṛtsnavinna vicālayet || 3-29||
mayi sarvāṇi karmāṇi sannyasyādhyātmacetasā |
nirāśīrnirmamo bhūtvā yudhyasva vigatajvaraḥ || 3-30||
ye me matamidaṁ nityam anutiṣṭhanti mānavāḥ |
śraddhāvanto'nasūyantaḥ mucyante te'pi karmabhiḥ || 3-31||
ye tvetadabhyasūyantaḥ nānutiṣṭhanti me matam |
sarvajñānavimūḍhāṁstān viddhi naṣṭānacetasaḥ || 3-32||
sadṛśaṁ ceṣṭate svasyāḥ prakṛterjñānavānapi |
prakṛtiṁ yānti bhūtāni nigrahaḥ kiṁ kariṣyati || 3-33||
indriyasyendriyasyārthe rāgadveṣau vyavasthitau |
tayorna vaśamāgacchet tau hyasya paripanthinau || 3-34||
śreyānsvadharmo viguṇaḥ paradharmātsvanuṣṭhitāt |
svadharme nidhanaṁ śreyaḥ paradharmo bhayāvahaḥ || 3-35||
arjuna uvāca |
atha kena prayukto'yaṁ pāpaṁ carati pūruṣaḥ |
anicchannapi vārṣṇeya balādiva niyojitaḥ || 3-36||
śrībhagavānuvāca |
kāma eṣa krodha eṣaḥ rajoguṇasamudbhavaḥ |
mahāśano mahāpāpmā viddhyenamiha vairiṇam || 3-37||
dhūmenāvriyate vahniḥ yathādarśo malena ca |
yatholbenāvṛto garbhaḥ tathā tenedamāvṛtam || 3-38||
āvṛtaṁ jñānametena jñānino nityavairiṇā |
kāmarūpeṇa kaunteya duṣpūreṇānalena ca || 3-39||

indriyāṇi mano buddhiḥ asyādhiṣṭhānamucyate |
etairvimohayatyeṣaḥ jñānamāvṛtya dehinam || 3-40||
tasmāttvamindriyāṇyādau niyamya bharatarṣabha |
pāpmānaṁ prajahi hyenaṁ jñānavijñānanāśanam || 3-41||
indriyāṇi parāṇyāhuḥ indriyebhyaḥ paraṁ manaḥ |
manasastu parā buddhiḥ yo buddheḥ paratastu saḥ || 3-42||
evaṁ buddheḥ paraṁ buddhvā saṁstabhyātmānamātmanā |
jahi śatruṁ mahābāho kāmarūpaṁ durāsadam || 3-43||

om tatsaditi śrīmadbhagavadgītāsūpaniṣatsu brahmavidyāyāṁ yogaśāstre śrīkṛṣṇārjunasaṁvāde karmayogo nāma tṛtīyo'dhyāyaḥ || 3||

అథ తృతీయోఽధ్యాయః । కర్మయోగః

అర్జున ఉవాచ ।

జ్యాయసీ చేత్కర్మణస్తే మతా బుద్ధిర్జనార్దన ।
తత్కిం కర్మణి ఘోరే మాం నియోజయసి కేశవ ॥ 3-౧॥

వ్యామిశ్రేణేవ వాక్యేన బుద్ధిం మోహయసీవ మే ।
తదేకం వద నిశ్చిత్య యేన శ్రేయోఽహమాప్నుయామ్ ॥ 3-౨॥

శ్రీభగవానువాచ ।

లోకేఽస్మిన్ద్వివిధా నిష్ఠా పురా ప్రోక్తా మయానఘ ।
జ్ఞానయోగేన సాఙ్ఖ్యానాం కర్మయోగేన యోగినామ్ ॥ 3-3॥

న కర్మణామనారమ్భాత్ నైష్కర్మ్యం పురుషోఽశ్నుతే ।
న చ సంన్యసనాదేవ సిద్ధిం సమధిగచ్ఛతి ॥ 3-౪॥

న హి కశ్చిత్క్షణమపి జాతు తిష్ఠత్యకర్మకృత్ ।
కార్యతే హ్యవశః కర్మ సర్వః ప్రకృతిజైర్గుణైః ॥ 3-౫॥

కర్మేన్ద్రియాణి సంయమ్య య ఆస్తే మనసా స్మరన్ ।
ఇన్ద్రియార్థాన్విమూఢాత్మా మిథ్యాచారః స ఉచ్యతే ॥ 3-౬॥

యస్త్విన్ద్రియాణి మనసా నియమ్యారభతేఽర్జున ।
కర్మేన్ద్రియైః కర్మయోగమ్ అసక్తః స విశిష్యతే ॥ 3-౭॥

నియతం కురు కర్మ త్వం కర్మ జ్యాయో హ్యకర్మణః ।
శరీరయాత్రాపి చ తే న ప్రసిద్ధ్యేదకర్మణః ॥ 3-౮॥

యజ్ఞార్థాత్కర్మణోఽన్యత్ర లోకోఽయం కర్మబన్ధనః ।
తదర్థం కర్మ కౌన్తేయ ముక్తసఙ్గః సమాచర ॥ 3-౯॥

సహయజ్ఞాః ప్రజాః సృష్ట్వా పురోవాచ ప్రజాపతిః ।
అనేన ప్రసవిష్యధ్వమ్ ఏష వోఽస్త్విష్టకామధుక్ ॥ 3-౧౦॥

దేవాన్భావయతానేన తే దేవా భావయన్తు వః ।
పరస్పరం భావయన్తః శ్రేయః పరమవాప్స్యథ ॥ 3-౧౧॥

ఇష్టాన్భోగాన్హి వో దేవాః దాస్యన్తే యజ్ఞభావితాః ।
తైర్దత్తానప్రదాయైభ్యః యో భుఙ్క్తే స్తేన ఏవ సః ॥ 3-౧౨॥

యజ్ఞశిష్టాశినః సన్తః ముచ్యన్తే సర్వకిల్బిషైః ।
భుఞ్జతే తే త్వఘం పాపాః యే పచన్త్యాత్మకారణాత్ ॥ 3-౧3॥

అన్నాద్భవన్తి భూతాని పర్జన్యాదన్నసమ్భవః ।
యజ్ఞాద్భవతి పర్జన్యః యజ్ఞః కర్మసముద్భవః ॥ 3-౧౪॥

కర్మ బ్రహ్మోద్భవం విద్ధి బ్రహ్మాక్షరసముద్భవమ్ ।
తస్మాత్సర్వగతం బ్రహ్మ నిత్యం యజ్ఞే ప్రతిష్ఠితమ్ ॥ 3-౧౫॥

ఏవం ప్రవర్తితం చక్రం నానువర్తయతీహ యః ।
అఘాయురిన్ద్రియారామః మోఘం పార్థ స జీవతి ॥ 3-౧౬॥

యస్త్వాత్మరతిరేవ స్యాత్ ఆత్మతృప్తశ్చ మానవః ।
ఆత్మన్యేవ చ సన్తుష్టః తస్య కార్యం న విద్యతే ॥ 3-౧౭॥

నైవ తస్య కృతేనార్థః నాకృతేనేహ కశ్చన ।

న చాస్య సర్వభూతేషు కశ్చిదర్థవ్యపాశ్రయః ॥ 3-౧౮॥
తస్మాదసక్తః సతతం కార్యం కర్మ సమాచర ।
అసక్తో హ్యాచరన్కర్మ పరమాప్నోతి పూరుషః ॥ 3-౧౯॥
కర్మణైవ హి సంసిద్ధిమ్ ఆస్థితా జనకాదయః ।
లోకసఙ్గ్రహమేవాపి సమ్పశ్యన్కర్తుమర్హసి ॥ 3-౨౦॥
యద్యదాచరతి శ్రేష్ఠః తత్తదేవేతరో జనః ।
స యత్ప్రమాణం కురుతే లోకస్తదనువర్తతే ॥ 3-౨౧॥
న మే పార్థాస్తి కర్తవ్యం త్రిషు లోకేషు కిఞ్చన ।
నానవాప్తమవాప్తవ్యం వర్త ఏవ చ కర్మణి ॥ 3-౨౨॥
యది హ్యహం న వర్తేయం జాతు కర్మణ్యతన్ద్రితః ।
మమ వర్త్మానువర్తన్తే మనుష్యాః పార్థ సర్వశః ॥ 3-౨3॥
ఉత్సీదేయురిమే లోకాః న కుర్యాం కర్మ చేదహమ్ ।
సఙ్కరస్య చ కర్తా స్యామ్ ఉపహన్యామిమాః ప్రజాః ॥ 3-౨౪॥
సక్తాః కర్మణ్యవిద్వాంసః యథా కుర్వన్తి భారత ।
కుర్యాద్విద్వాంస్తథాసక్తః చికీర్షుర్లోకసఙ్గ్రహమ్ ॥ 3-౨౫॥
న బుద్ధిభేదం జనయేత్ అజ్ఞానాం కర్మసఙ్గినామ్ ।
జోషయేత్సర్వకర్మాణి విద్వాన్యుక్తః సమాచరన్ ॥ 3-౨౬॥
ప్రకృతేః క్రియమాణాని గుణైః కర్మాణి సర్వశః ।
అహఙ్కారవిమూఢాత్మా కర్తాహమితి మన్యతే ॥ 3-౨౭॥

తత్త్వవిత్తు మహాబాహో గుణకర్మవిభాగయోః ।
గుణా గుణేషు వర్తన్తే ఇతి మత్వా న సజ్జతే ॥ 3-౨౮॥
ప్రకృతేర్గుణసమ్మూఢాః సజ్జన్తే గుణకర్మసు ।
తానకృత్స్నవిదో మన్దాన్ కృత్స్నవిన్న విచాలయేత్ ॥ 3-౨౯॥
మయి సర్వాణి కర్మాణి సంన్యస్యాధ్యాత్మచేతసా ।
నిరాశీర్నిర్మమో భూత్వా యుధ్యస్వ విగతజ్వరః ॥ 3-30॥
యే మే మతమిదం నిత్యమ్ అనుతిష్ఠన్తి మానవాః ।
శ్రద్ధావన్తోఽనసూయన్తః ముచ్యన్తే తేఽపి కర్మభిః ॥ 3-3౧॥
యే త్వేతదభ్యసూయన్తః నానుతిష్ఠన్తి మే మతమ్ ।
సర్వజ్ఞానవిమూఢాంస్తాన్ విద్ధి నష్టానచేతసః ॥ 3-3౨॥
సదృశం చేష్టతే స్వస్యాః ప్రకృతేర్జ్ఞానవానపి ।
ప్రకృతిం యాన్తి భూతాని నిగ్రహః కిం కరిష్యతి ॥ 3-33॥
ఇన్ద్రియస్యేన్ద్రియస్యార్థే రాగద్వేషౌ వ్యవస్థితౌ ।
తయోర్న వశమాగచ్ఛేత్ తౌ హ్యస్య పరిపన్థినౌ ॥ 3-3౪॥
శ్రేయాన్స్వధర్మో విగుణః పరధర్మాత్స్వనుష్ఠితాత్ ।
స్వధర్మే నిధనం శ్రేయః పరధర్మో భయావహః ॥ 3-3౫॥
అర్జున ఉవాచ ।
అథ కేన ప్రయుక్తోఽయం పాపం చరతి పూరుషః ।
అనిచ్ఛన్నపి వార్ష్ణేయ బలాదివ నియోజితః ॥ 3-3౬॥

శ్రీభగవానువాచ ।

కామ ఏష క్రోధ ఏషః రజోగుణసముద్భవః ।
మహాశనో మహాపాప్మా విద్ధ్యేనమిహ వైరిణమ్ ॥ 3-37॥

ధూమేనావ్రియతే వహ్నిః యథాదర్శో మలేన చ ।
యథోల్బేనావృతో గర్భః తథా తేనేదమావృతమ్ ॥ 3-38॥

ఆవృతం జ్ఞానమేతేన జ్ఞానినో నిత్యవైరిణా ।
కామరూపేణ కౌన్తేయ దుష్పూరేణానలేన చ ॥ 3-39॥

ఇన్ద్రియాణి మనో బుద్ధిః అస్యాధిష్ఠానముచ్యతే ।
ఏతైర్విమోహయత్యేషః జ్ఞానమావృత్య దేహినమ్ ॥ 3-40॥

తస్మాత్త్వమిన్ద్రియాణ్యాదౌ నియమ్య భరతర్షభ ।
పాప్మానం ప్రజహి హ్యేనం జ్ఞానవిజ్ఞాననాశనమ్ ॥ 3-41॥

ఇన్ద్రియాణి పరాణ్యాహుః ఇన్ద్రియేభ్యః పరం మనః ।
మనసస్తు పరా బుద్ధిః యో బుద్ధేః పరతస్తు సః ॥ 3-42॥

ఏవం బుద్ధేః పరం బుద్ధ్వా సంస్తభ్యాత్మానమాత్మనా ।
జహి శత్రుం మహాబాహో కామరూపం దురాసదమ్ ॥ 3-43॥

ఓం తత్సదితి శ్రీమద్భగవద్గీతాసూపనిషత్సు బ్రహ్మవిద్యాయాం యోగశాస్త్రే
శ్రీకృష్ణార్జునసంవాదే కర్మయోగో నామ తృతీయోఽధ్యాయః ॥ 3॥

அத ததீயோऽத்யாய꞉ । கர்மயோக꞉

அர்ஜுந உவாச ।
ஜ்யாயஸீ சேத்கர்மணஸ்தே மதா புத்திர்ஜநார்தந ।
தத்கிஂ கர்மணி கோரே மாஂ நியோஜயஸி கேஶவ ॥ ௩-௧॥
வ்யாமிஶ்ரேணேவ வாக்யேந புத்திஂ மோஹயஸீவ மே ।
ததேகஂ வத நிஶ்சித்ய யேந ஶ்ரேயோऽஹமாப்நுயாம் ॥ ௩-௨॥
ஶ்ரீபகவாநுவாச ।
லோகேऽஸ்மிந்த்விவிதா நிஷ்டா புரா ப்ரோக்தா மயாநக ।
ஜ்ஞாநயோகேந ஸாங்க்யாநாஂ கர்மயோகேந யோகிநாம் ॥ ௩-௩॥
ந கர்மணாமநாரம்பாத் நைஷ்கர்ம்யஂ புருஷோऽஶ்நுதே ।
ந ச ஸஂந்யஸநாதேவ ஸித்திஂ ஸமதிகச்சதி ॥ ௩-௪॥
ந ஹி கஶ்சித்க்ஷணமபி ஜாது திஷ்டத்யகர்மகத் ।
கார்யதே ஹ்யவஶ꞉ கர்ம ஸர்வ꞉ ப்ரகதிஜைர்குணை꞉ ॥ ௩-௫॥
கர்மேந்த்ரியாணி ஸஂயம்ய ய ஆஸ்தே மநஸா ஸ்மரந் ।
இந்த்ரியார்தாந்விமூடாத்மா மித்யாசார꞉ ஸ உச்யதே ॥ ௩-௬॥
யஸ்த்விந்த்ரியாணி மநஸா நியம்யாரபதேऽர்ஜுந ।
கர்மேந்த்ரியை꞉ கர்மயோகம் அஸக்த꞉ ஸ விஶிஷ்யதே ॥ ௩-௭॥
நியதஂ குரு கர்ம த்வஂ கர்ம ஜ்யாயோ ஹ்யகர்மண꞉ ।
ஶரீரயாத்ராபி ச தே ந ப்ரஸித்த்யேதகர்மண꞉ ॥ ௩-௮॥
யஜ்ஞார்தாத்கர்மணோऽந்யத்ர லோகோऽயஂ கர்மபந்தந꞉ ।
ததர்தஂ கர்ம கௌந்தேய முக்தஸங்க꞉ ஸமாசர ॥ ௩-௯॥
ஸஹயஜ்ஞா꞉ ப்ரஜா꞉ ஸஷ்ட்வா புரோவாச ப்ரஜாபதி꞉ ।
அநேந ப்ரஸவிஷ்யத்வம் ஏஷ வோऽஸ்த்விஷ்டகாமதுக் ॥ ௩-௧௦॥
தேவாந்பாவயதாநேந தே தேவா பாவயந்து வ꞉ ।
பரஸ்பரஂ பாவயந்த꞉ ஶ்ரேய꞉ பரமவாப்ஸ்யத ॥ ௩-௧௧॥
இஷ்டாந்போகாந்ஹி வோ தேவா꞉ தாஸ்யந்தே யஜ்ஞபாவிதா꞉ ।
தைர்தத்தாநப்ரதாயைப்ய꞉ யோ புங்க்தே ஸ்தேந ஏவ ஸ꞉ ॥ ௩-௧௨॥
யஜ்ஞஶிஷ்டாஶிந꞉ ஸந்த꞉ முச்யந்தே ஸர்வகில்பிஷை꞉ ।
புஞ்ஜதே தே த்வகஂ பாபா꞉ யே பசந்த்யாத்மகாரணாத் ॥ ௩-௧௩॥
அந்நாத்பவந்தி பூதாநி பர்ஜந்யாதந்நஸம்பவ꞉ ।
யஜ்ஞாத்பவதி பர்ஜந்ய꞉ யஜ்ஞ꞉ கர்மஸமுத்பவ꞉ ॥ ௩-௧௪॥
கர்ம ப்ரஹ்மோத்பவஂ வித்தி ப்ரஹ்மாக்ஷரஸமுத்பவம் ।

தஸ்மாத்ஸர்வகதஂ ப்ரஹ்ம நித்யஂ யஜ்ஞே ப்ரதிஷ்டிதம் ॥ ௩-௧௫॥
ஏவஂ ப்ரவர்திதஂ சக்ரஂ நாநுவர்தயதீஹ ய꞉ ।
அகாயுரிந்த்ரியாராம꞉ மோகஂ பார்த ஸ ஜீவதி ॥ ௩-௧௬॥
யஸ்த்வாத்மரதிரேவ ஸ்யாத் ஆத்மதப்தஶ்ச மாநவ꞉ ।
ஆத்மந்யேவ ச ஸந்துஷ்ட꞉ தஸ்ய கார்யஂ ந வித்யதே ॥ ௩-௧௭॥
நைவ தஸ்ய கதேநார்த꞉ நாகதேநேஹ கஶ்சந ।
ந சாஸ்ய ஸர்வபூதேஷு கஶ்சிதர்தவ்யபாஶ்ரய꞉ ॥ ௩-௧௮॥
தஸ்மாதஸக்த꞉ ஸததஂ கார்யஂ கர்ம ஸமாசர ।
அஸக்தோ ஹ்யாசரந்கர்ம பரமாப்நோதி பூருஷ꞉ ॥ ௩-௧௯॥
கர்மணைவ ஹி ஸஂஸித்திம் ஆஸ்திதா ஜநகாதய꞉ ।
லோகஸங்க்ரஹமேவாபி ஸம்பஶ்யந்கர்துமர்ஹஸி ॥ ௩-௨௦॥
யத்யதாசரதி ஶ்ரேஷ்ட꞉ தத்ததேவேதரோ ஜந꞉ ।
ஸ யத்ப்ரமாணஂ குருதே லோகஸ்ததநுவர்ததே ॥ ௩-௨௧॥
ந மே பார்தாஸ்தி கர்தவ்யஂ த்ரிஷு லோகேஷு கிஞ்சந ।
நாநவாப்தமவாப்தவ்யஂ வர்த ஏவ ச கர்மணி ॥ ௩-௨௨॥
யதி ஹ்யஹஂ ந வர்தேயஂ ஜாது கர்மண்யதந்த்ரித꞉ ।
மம வர்த்மாநுவர்தந்தே மநுஷ்யா꞉ பார்த ஸர்வஶ꞉ ॥ ௩-௨௩॥
உத்ஸீதேயுரிமே லோகா꞉ ந குர்யாஂ கர்ம சேதஹம் ।
ஸங்கரஸ்ய ச கர்தா ஸ்யாம் உபஹந்யாமிமா꞉ ப்ரஜா꞉ ॥ ௩-௨௪॥
ஸக்தா꞉ கர்மண்யவித்வாஂஸ꞉ யதா குர்வந்தி பாரத ।
குர்யாத்வித்வாஂஸ்ததாஸக்த꞉ சிகீர்ஷுர்லோகஸங்க்ரஹம் ॥ ௩-௨௫॥
ந புத்திபேதஂ ஜநயேத் அஜ்ஞாநாஂ கர்மஸங்கிநாம் ।
ஜோஷயேத்ஸர்வகர்மாணி வித்வாந்யுக்த꞉ ஸமாசரந் ॥ ௩-௨௬॥
ப்ரகதே꞉ க்ரியமாணாநி குணை꞉ கர்மாணி ஸர்வஶ꞉ ।
அஹங்காரவிமூடாத்மா கர்தாஹமிதி மந்யதே ॥ ௩-௨௭॥
தத்த்வவித்து மஹாபாஹோ குணகர்மவிபாகயோ꞉ ।
குணா குணேஷு வர்தந்தே இதி மத்வா ந ஸஜ்ஜதே ॥ ௩-௨௮॥
ப்ரகதேர்குணஸம்மூடா꞉ ஸஜ்ஜந்தே குணகர்மஸு ।
தாநகத்ஸ்நவிதோ மந்தாந் கத்ஸ்நவிந்ந விசாலயேத் ॥ ௩-௨௯॥
மயி ஸர்வாணி கர்மாணி ஸஂந்யஸ்யாத்யாத்மசேதஸா ।
நிராஶீர்நிர்மமோ பூத்வா யுத்யஸ்வ விகதஜ்வர꞉ ॥ ௩-௩௦॥
யே மே மதமிதஂ நித்யம் அநுதிஷ்டந்தி மாநவா꞉ ।
ஶ்ரத்தாவந்தோऽநஸூயந்த꞉ முச்யந்தே தேऽபி கர்மபி꞉ ॥ ௩-௩௧॥

யே த்வேததப்யஸூயந்த꞉ நாநுதிஷ்டந்தி மே மதம் ।
ஸர்வஜ்ஞாநவிமூடா ஂஸ்தாந் வித்தி நஷ்டாநசேதஸ꞉ ॥ ௩-௩௨॥
ஸத்ரு஁ஶம் சேஷ்டதே ஸ்வஸ்யா꞉ ப்ரக்ருதேர்ஜ்ஞாநவாநபி ।
ப்ரக்ருதிம் யாந்தி பூதாநி நிக்ரஹ꞉ கிம் கரிஷ்யதி ॥ ௩-௩௩॥
இந்த்ரியஸ்யேந்த்ரியஸ்யார்தே ராகத்வேஷௌ வ்யவஸ்திதௌ ।
தயோர்ந வஶமாகச்சேத் தௌ ஹ்யஸ்ய பரிபந்திநௌ ॥ ௩-௩௪॥
ஶ்ரேயாந்ஸ்வதர்மோ விகுண꞉ பரதர்மாத்ஸ்வநுஷ்டிதாத் ।
ஸ்வதர்மே நிதநம் ஶ்ரேய꞉ பரதர்மோ பயாவஹ꞉ ॥ ௩-௩௫॥
அர்ஜுந உவாச ।
அத கேந ப்ரயுக்தோऽயம் பாபம் சரதி பூருஷ꞉ ।
அநிச்சந்நபி வார்ஷ்ணேய பலாதிவ நியோஜித꞉ ॥ ௩-௩௬॥
ஶ்ரீபகவாநுவாச ।
காம ஏஷ க்ரோத ஏஷ꞉ ரஜோகுணஸமுத்பவ꞉ ।
மஹாஶநோ மஹாபாப்மா வித்த்யேநமிஹ வைரிணம் ॥ ௩-௩௭॥
தூமேநாவ்ரியதே வஹ்நி꞉ யதாதர்ஶோ மலேந ச ।
யதோல்பேநாவ்ருதோ கர்ப꞉ ததா தேநேதமாவ்ருதம் ॥ ௩-௩௮॥
ஆவ்ருதம் ஜ்ஞாநமேதேந ஜ்ஞாநிநோ நித்யவைரிணா ।
காமரூபேண கௌந்தேய துஷ்பூரேணாநலேந ச ॥ ௩-௩௯॥
இந்த்ரியாணி மநோ புத்தி꞉ அஸ்யாதிஷ்டாநமுச்யதே ।
ஏதைர்விமோஹயத்யேஷ꞉ ஜ்ஞாநமாவ்ருத்ய தேஹிநம் ॥ ௩-௪0॥
தஸ்மாத்த்வமிந்த்ரியாண்யாதௌ நியம்ய பரதர்ஷப ।
பாப்மாநம் ப்ரஜஹி ஹ்யேநம் ஜ்ஞாநவிஜ்ஞாநநாஶநம் ॥ ௩-௪௧॥
இந்த்ரியாணி பராண்யாஹு꞉ இந்த்ரியேப்ய꞉ பரம் மந꞉ ।
மநஸஸ்து பரா புத்தி꞉ யோ புத்தே꞉ பரதஸ்து ஸ꞉ ॥ ௩-௪௨॥
ஏவம் புத்தே꞉ பரம் புத்த்வா ஸம்ஸ்தப்யாத்மாநமாத்மநா ।
ஜஹி ஶத்ரும் மஹாபாஹோ காமரூபம் துராஸதம் ॥ ௩-௪௩॥

ௐ தத்ஸதிதி ஶ்ரீமத்பகவத்கீதாஸூபநிஷத்ஸு ப்ரஹ்மவித்யாயாம் யோகஶாஸ்த்ரே
ஶ்ரீக்ருஷ்ணார்ஜுநஸம்வாதே கர்மயோகோ நாம த்ருதீயோऽத்யாய꞉ ॥ ௩॥